

Nieuwerkerk ad IJssel, 14 juni 2016

Geachte leden van de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap van de Tweede Kamer,

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren (NVvW) heeft met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de Staatssecretaris dd. 13 juni 2016 op de brief van dhr. J. met betrekking tot de Examenmonitor.

Hieronder treft u onze reactie op de brief van de Staatssecretaris en wat aanvullende informatie vanuit het onderwijsveld.

De Staatssecretaris schrijft dat digitale examens binnen het vmbo zeer geschikt bevonden worden voor de leerlingen. Hierbij past de kanttekening dat dit misschien geldt voor een aantal vakken, maar niet voor het vak wiskunde. In de Kaderberoepsgerichte leerweg kunnen scholen ervoor kiezen om alle vakken digitaal te examineren, een uitzondering voor bijvoorbeeld het vak wiskunde is niet mogelijk. In de Basisberoepsgerichte leerweg is er geen keuze: daar worden alleen digitale examens afgenomen.

In een peiling onder leden van de NVvW gaf een ruime meerderheid van de wiskundedocenten op het vmbo aan dat zij liever niet digitaal examineren met het examenprogramma facet.

Het programma facet heeft voor het toetsen van wiskunde nog niet genoeg mogelijkheden. Leerlingen kunnen niet vrij hun oplossingsmethoden weergeven, zoals ze op papier wel kunnen doen. Bovendien dwingt het programma de examenmakers blijkbaar tot andersoortige vragen dan bij de schriftelijke examens. Het digitale examen krijgt hiermee een ander karakter dan een examen op papier. Discussie hierover heeft nooit plaatsgevonden. De vraagstelling van het examen wordt aan de software aangepast in plaats van andersom. Dat is zorgelijk!

Verder meldden de docenten dat leerlingen in de lessen niet voldoende kunnen worden voorbereid op de digitale examens. Steeds meer leerlingen beschikken over eigen devices. Deze devices worden bij wiskunde voornamelijk gebruikt om de theorie en de opgaven te lezen maar leerlingen werken tijdens de lessen en thuis met pen en papier. Voor

dit werken met pen en papier zijn didactische redenen, het is niet een gebrek aan beschikbare hardware of software. Dus waarom dan wel toetsen met ict?

Als scholen hun leerlingen willen laten oefenen met de toets vorm van het digitale examen blijkt dat per jaar slechts één oefenexamen openbaar beschikbaar wordt gesteld. Leerlingen van vmbo-tl, havo en vwo kunnen thuis en op school meerdere examens oefenen als voorbereiding op het centraal schriftelijk eindexamen. Vmbo-BB-leerlingen en vmbo-KB-leerlingen op scholen waar digitaal wordt getoetst, kunnen dit niet: er is steeds slechts één oefenexamen beschikbaar. De reden hiervoor is dat men de digitale examens geheim wil houden om bepaalde ankervragen opnieuw te kunnen gebruiken. Dit om de verschillende cohorten leerlingen met elkaar te kunnen vergelijken. Maar daar zouden de leerlingen toch niet de dupe van moeten worden!?

Door de geheimhouding is bovendien geen controle of overleg mogelijk voor docenten. De 'kleine onvolkomenheden', zoals de staatssecretaris de fouten bij het vmbo-b-examen van 2015 noemt, waren nooit aan het licht gekomen als deze variant van het examen niet op de oefensite van facet als voorbeeldexamen was gepubliceerd en met een docentenpanel was besproken. Het initiatief van het CvTE om deze variant te bespreken is prijzenswaardig, maar hoe zit het met de andere varianten uit 2015 en de jaren daarvoor? Zitten daar ook onvolkomenheden in? Leerlingen op alle niveaus hebben recht op een examen zonder fouten!

De pilot met de tweede correctie is een stap die mogelijk maakt dat twee docenten met elkaar overleggen over de examinering en de correctie, maar het is slechts een klein stapje op een lange weg naar verbetering. Bij deze pilot blijkt trouwens dat het programma facet zeer traag reageert. Het overleg tussen de eerste en tweede corrector kost hierdoor nodeloos veel tijd. Het lijkt erop dat docenten "gebruikt" worden om gratis het programma te ontwikkelen. We zouden erop willen aandringen een programma pas in te zetten als het voor 100% werkt. De problemen die men ondervindt met het programma maken het werken in het onderwijs voor de docent minder aantrekkelijk. Dit is een aspect dat met een groeiend tekort aan wiskundeleraren steeds belangrijker wordt. Cito raadt af om een digitaal examen via draadloos internet te laten maken. Scholen moeten dus ten behoeve van examens dure computerlokalen in stand houden. Het beheer hiervan kost veel geld en mankracht.

Er is nu een enquête uitgezet onder examinatoren. Een enquête onder

docenten in de drukke examentijd heeft weinig zin. In collegiaal overleg kunnen gevoelens van onvrede over een vraag of een context beter onder woorden worden gebracht. Nadere bestudering en gesprekken leveren betere feedback dan de feedback die men verkrijgt middels een enquête. De digitale examens worden al geruime tijd afgenomen. De tekortkomingen die tot de dag van vandaag voortduren laten zien dat snelle ontwikkelingen bij de digitale examens niet te verwachten zijn. Het gaat dus niet om problemen die binnen afzienbare tijd opgelost zullen zijn, de leerpunten uit de enquête ten spijt.

Op 24 juni organiseert de NVvW samen met het CvTE voor het eerst een bijeenkomst waarin gesproken mag worden over de digitale examens van de afgelopen examenperiode. Deze bijeenkomst vindt plaats na de normering. Uitkomsten kunnen dus niet meer van invloed zijn op het al dan niet meetellen van examenvragen waarin onvolkomenheden voorkomen. Buiten de bijeenkomst mag niet over de examens gesproken worden, de deelnemers tekenen voor geheimhouding. Dat zullen velen tegen hun zin doen, maar het is tot nu toe de enige manier om met collega's over het examen te spreken.

De pilot met de tweede correctie en de bijeenkomst van 24 juni zijn stappen in een richting van meer openheid.

De NVvW dringt erop aan de openheid meer te bespoedigen dan nu het geval is.

Leerlingen horen een examen te krijgen dat aansluit bij de lessen en waar ze voor kunnen oefenen. Een examen dat hen de mogelijkheid geeft hun kennis en vaardigheden aan te tonen, zonder dat ze door een computerprogramma worden beperkt. Een examen behoort niet geheim te blijven na de afname.

Dhr. J. heeft van het CvTE nog geen reactie op zijn inhoudelijke opmerkingen bij het examen wiskunde van 2015 ontvangen.

In de hoop dat ook het vmbo de aandacht krijgt die het verdient,
Hoogachtend,

Drs. S. Garst

Voorzitter Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren